

MAGYARORSZÁG DEMOGRÁFIAI HELYZETÉNEK MEGVÁLTOZTATÁSÁRÓL

JOBBÁGYI Gábor*

1. Bevezető – helyzetértékelés

1. Hazánk demográfiai helyzete katasztrofális; ezt ma már azok a demográfusok is elismerik, akik 2-3 évtizeddel ezelőtt még optimistább előrejelzéseket adtak, holott már akkor lehetett látni a tragikus állapotot.

A demográfusok ma már őszintébben tárják fel a folyamatokat, de két kérdésben ma sem mondják a valós helyzetet. Az egyik hamis állítás, hogy a népesség reprodukciójához az szükséges, hogy az átlagos női termékenység a népességen belül 2,1 legyen. Ez az állítás csak akkor igaz, ha a népességen belül soha nem csökken a termékenységi arány 2,1 alá. *A magyar valóság viszont az, hogy 1956 óta – 3 év kivételével – soha nem értük el a 2,1 termékenységet. Konkrétabban; évről évre kisebb korosztályok léptek szülőképes korba, s ők sem reprodukálták önmagukat. Ez gyakorlatilag azt is jelenti, hogy a nők 1/3-ának termékenységi ideje alatt egy gyermeke sem születik, egyharmadának egy gyermeke születik, egyharmadának kettő, vagy több. Vagyis nem az a fő probléma, hogy a második gyermek után nem születnek újabbak, hanem az, hogy nem születik meg az első, illetve a második gyermek.* (Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ne lenne ideális a három, vagy több gyermekes családmódel.)

A magyar termékenységi arány jelenleg 1,2-1,3 között van. Vagyis, ha az elmúlt 10 évben évente született kb. 45 000 nő esetében fennmarad ez a termékenységi arány, ennek a korosztálynak kb. 60 000 gyermeke fog születni.

Ugyanakkor „a meghaló” korosztályok lélekszáma mindig magasabb, mert az évtizedek alatt a születések száma folyamatosan csökkent, ebből adódóan az idősebb korúak száma nőtt. Mindez a folyamat nemcsak a mai magyarság

* Egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Magánjogi és Kereskedelmi Jogi Tanszék. „A sokszínű bioetika és orvosi jog aktuális kérdései” címmel, a Magyar Bioetikai Társaság által szervezett konferencián (Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, 2013. szeptember 20.) elhangzott előadás szerkesztett szövege..

belátható időn belüli teljes kihalását, hanem jóval előtte a társadalom összeroppanását is jelenti. Ha a fenti tényeket elfogadjuk, akkor Magyarország jelenlegi lélekszámának fennmaradásához ez évtől kezdve nem 2,1 termékenységi arány lenne szükséges – aminek elérése jelenleg vágyálom –, hanem 3,0 termékenységi arány. Ha valami csoda után elérnénk a 2,1 termékenységi arányt, akkor is a népesség kb. évi 30 000-rel fogyna az idős korosztályok magasabb létszáma miatt. Vagyis e tekintetben *szembe kell nézni a ténnyel; Magyarország egy megállíthatatlanul lefelé zuhanó népesedési spirálban van.*

2. A másik hamis demográfiai adat, hogy az ország jelenlegi lélekszáma 9 960 000 fő. (Ez is több mint 700 000 fő csökkenés 31 év alatt!)

Ez a szám azért nem valós, mert a népességbe beleszámítják a hazánkban ideiglenes tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi állampolgár munkavállalókat. (A létszámuk az évi népesedési statisztikák szerint kb. 180 000 fő. Természetesen nem az évente magyar állampolgárságot szerző 7-8000 személyről beszélünk, akik életvitelszerűen hazánkban élnek.)

Ugyanakkor, mikor a népesedési kimutatások beleszámítják a népességbe a fenti 180 000 főt, nem számítják le a külföldön dolgozó, vagy tanuló magyarokat – holott a korrekt kimutatás ezt igényelné.

Ha elfogadjuk ezt a megállapítást, akkor hazánk lélekszáma jelenleg nem 9 960 000 fő, hanem kb. 9 800 000 fő.

Az említett katasztrofális folyamat lassítása is radikális lépéseket kíván a családpolitika és az életvédelem területén. Az eddigi intézkedések – bár rendkívül pozitívak – láthatóan csak minimális változást hoznak, s nem változtatnak a lefelé zuhanó népesedési spirálon.

2. Családpolitika

Az eddigi családpolitikai intézkedéseket rendkívül pozitívnak értékelem. Az évtizedes gyerekellenes politikának ugyanis két pillére volt: a gyermekes családok pénzügyi megnyomorítása, s e gyermektelenség segítése (könnyű abortusz, fogamzásgátlás, sterilizáció). Ezért a családi adózás valóban hatalmas segítség a gyermekes családoknak.

A gond az, hogy a fiatalok nem tudnak addig eljutni – anyagi okok miatt –, hogy házasságot kössenek, megkezdjék önálló életüket, s gyermekük születhessen. Ezért ezt a *kezdeti folyamatot kellene radikálisan erősíteni.*

A javaslatok a következők:

2.1. Házasságkötési támogatás

Kétségtelen tény, radikálisan visszaesett a házasságkötések száma, s nőtt az élettársi kapcsolatoké. E mögött véleményem szerint nemcsak a házassági kötöttségektől való idegenkedés áll, hanem a hihetetlenül megnövekedett esküvői költségeké is. Ma egy átlagos szerény esküvő költsége 500 000-1 000 000 Ft. A házasságkötésekre ugyanolyan „ipar” telepedett rá, mint a temetésekre. Két kb. 120-140 000 Ft kezdő fizetéssel rendelkező fiatal képtelen a költségeket összeadni, s a felmenők sem rendelkeznek sokszor ekkora összeggel.

Javaslat: Minden 18-35 év közötti első házasságát kötő házaspár 1 millió Ft házasságkötési támogatást kapjon.

2.2. Lakáskérdés

A házasságkötések száma azért is csökkent, illetve tolódik ki a házasulók életkora, mert a fiatalok – akik egyébként kötnének házasságot – a mai lakáskörülmények között képtelenek még egy szerény önálló lakáshoz is hozzájutni. (Önerő kb. 2 millió Ft, törlesztő részlet 70 000-80 000 Ft, keresmény fejenként kb. 120 000-150 000 Ft nettó – szülői segítség egyre valószínűtlenebb.) Ezért újabb centrális kérdés a fiatal házaspárnak azonnali lakáshoz juttatása.

Javaslat: Ennek módja lehet olcsó bérű (20 000-30 000 Ft) bérlakások építése. A lakbér azonban a házaspár elkülönített számlájára kerülne 10 éven keresztül. 10 év után – ha három gyermekük született – tulajdonba kapják az addigi bérlakást, mellyel szabadon rendelkeznek. 2 gyermek után a számlán lévő pénzt önerőként használhatják fel. 0 és 1 gyermek, illetve válás esetén, a számlán lévő pénz állami tulajdonba kerül, s a lakás szabad bérű bérlakássá válik. (Tudomásom szerint hasonló rendszer működik néhány helyen külföldön, pl. Ausztriában.) Megoldás az is, hogy az állam vidéken felvásárol üresen álló ingatlanokat, felújítja, s hasonló módon bérbe adja. (Esetleg termőföld-juttatással összekötve.)

2.3. Egyetemista házaspárok támogatása

A házasságkötési és gyermekszületési életkor kitolódása annak is a következménye, hogy a szülőképes korban lévő lányok nagy része (kb. 50%) a felsőoktatásban tanul, majd szakvizsgázik, ami örvendetes. A fiatalok – közte a felsőoktatásban részt vevők – nem kis része ugyanakkor stabil párkapcsolatban él, csak éppen ők sem tudnak házasságot kötni, lakáshoz jutni. Ugyanakkor az egyetemi évek alatt most is láttunk példát házasságkötésre, gyermekszületésre – va-

gyis a felsőfokú tanulmányok nem zárják ki a házasságkötést, s a gyermekszületést, feltéve, ha ezen párok komoly támogatást kapnak.

Javaslat: Az előző 2 pontban megjelölt juttatásokat a felsőfokú oktatásban részt vevő házaspárok is megkapják. Ha első gyermekük megszületik, tandíjmentességet kapnak. Az egyetemi kötelezettségek idejére ingyenesen szociális munkást vehetnek igénybe. Ha nem kívánnak önálló bérlakást az előző pont szerint, ingyenes, szeparált kollégiumi elhelyezésre tarthatnak igényt.

2.4. *A felnevelt gyermekek személyi jövedelemadójának egy része szülei nyugdíját növelheti*

Ez régi és többek által kifejtett (elsőként Baranyi Károly) javaslat. A nyugdíjasok biztonságát növelné a felnevelt adófizető több gyermek, másrészt éreztetné a gyermektelenekkel azt a nyilvánvaló ténytet, hogy a nyugdíjasok életének léte alapját mindig a következő generáció teremti meg. (Ez a generációk közötti kölcsönös eltartási kötelezettség, amely mindig jelen volt az emberiség történetében.)

Összegzés: A fenti javaslatokról költségelemzést nem végeztem, de nem kétséges, hogy több száz milliárd forint kiadással járnak. Sajnos azonban radikális lépések nélkül még csak nem is enyhíthető az a demográfiai katasztrófa, melyet a „modern” állam idézett elő az elmúlt évtizedekben, tudatosan. Vegyük figyelembe ehhez a következő tényeket. Az állam és a családok horribilis pénzt takarítottak meg az elmúlt 60 évben a család és gyermekellenes politikával. Ha mai összegben – óvatosan – 13 millió Ft-ra tesszük egy gyermek felnevelési költségeit 18 éves koráig, s szintén – óvatosan – 3 millióra tesszük az élet és családdellenes politika emberveszteségét, a „megtakarítás” 60 év alatt 39 000 milliárd Ft.

Ha valamelyest sikert akarunk elérni ezt a pénzt *olyamatosan vissza kell tenni a rendszerbe*. Talán elbír az ország évi 140 000-150 000 születést, mikor Trianon után 230 000-240 000 volt a születések száma, akárcsak az ötvenes években 1956-ig.

3. **Életvédelem**

Kiindulópont: Amennyiben radikális szociális intézkedések történnek, a második lépcsőben kerülhet sor konkrét életvédelmi intézkedésekre.

A modern állam egyik érthetetlen abszurduma ugyanis – hogy míg demográfiai katasztrófában van – korlátlanul biztosítja jogilag, állami egészségügyi intézményben (melynek a gyógyítás és a megelőzés lenne a feladata) a gyermektelenséget könnyen hozzáférhető abortusz, sterilizáció, fogamzásgátlás út-

ján. Ha az állam radikális szociális támogatást nyújt a házastársaknak, s a gyermekneveléshez, jogosan korlátozhatja a jelenlegi életellenes beavatkozásokat.

1. *Sterilizáció.* Visszaállítandó a korábbi szabályozás: egészségügyi ok, vagy három élő gyerek, vagy 40 év feletti életkor. Az illegális sterilizáció szigorú ellenőrzése és büntetése.

2. *„Fogamzásgátlás”.* Nem tudott, hogy a hormonális fogamzásgátlás gyakran nem „fogamzásgátlás”, hanem „mini abortusz”. A hormonális fogamzásgátlók nagyon súlyos egészségi és környezetvédelmi (igen!) károkat okoznak.

Ezért a hormonális fogamzásgátlók használatát erőteljesen korlátozni kell a fenti okból. A mechanikus „fogamzásgátlók” veszélytelenebbek, ezért korlátozásuk nem szükséges.

3. *Abortusz.* Az orvosi és genetikai abortusz lényegesen pontosabb szabályozása. A „válsághelyzet” esetén lehetséges egyes „válság”-okok pontos meghatározása és az ok igazolása. (Fontos, hogy az I. Abh. az abortuszról ezt alkotmányosnak mondta, pl. életkori okból, meghatározott gyerekszám felett, egyedülállóknál.)

Több évtizedes meggyőződésem, hogy az életvédelem területén végrehajtott ésszerű szigorítás születésszám növekedést okoz, ezt hazai és nemzetközi statisztikák, és a szakirodalom egyértelműen bizonyítják. (Míg a liberalizálás eredménye mindig születésszám visszaesés.)

4. *Felvilágosítás, nevelés.* Természetesen ezeket az intézkedéseket – mivel a hat évtizedes „agymosás” következtében komoly ellenállás várható – erős felvilágosító-nevelő-tájékoztató tevékenységnek kell kísérnie a társadalom minden szintjén.

Természetesen ezek a javaslatok jelen formájukban vázlatos ötletjavaslatok. Megvalósításuk esetén részletes kidolgozást, egyeztetést igényelnek.